

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1945-8
ՀԱՆ. ԳՐԱԾԱՆԳԱՆ. ՅԵՎ. Կ. ԿԱՐԱՉՈՒՆՍԿԻՅ

ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ԽՐՃԻԹ - ԸՆԹԵՐՑԱՎԱՐԻՆ

(Ձեռնարկ Խրճիթ-Ընթերցարանների ՅԵՎ. ԿԱՐՄԻՐ ԱՆԿՅՈՒՆ-
ՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԳՅՈՒՂՈՒՄ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ ԱԳԻՏԱՑԻՈՆ-ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
ԱՆՑԿԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ)

ՀՐԱՏԱՐԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀՍԽՀ ԿՆՆՑԻՈՆԱԳՐԱԾԱՆԳԱՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1929 թ.

դա
յցած կիրն

ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ԽՐՃԻԹ-ԸՆԹԵՐՑԱՎԱՐԻՆ

(Ձեռնարկ խրճիթ-ընթերցարանների ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ ԱՆԿՑՈՒՆ-
ների շԱՍԱՐ ԳՅՈՒՂՈՒՄ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ ԱԳԻՏԱՑԻՈՆ-ԲԱՅԱՏՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
ԱՆՑԿԱՑՆԵԼՈՒ ՇԱՍԱՐ)

17216

A $\frac{\pi}{24085}$

Հայպոլիգրաֆի տպ. տատ. № 5105

Գրառեց. № 2751 (բ) Տիրաժ 3000

խնայողական դրամարկղները կոչված են ծառայելու աշխատավորների համար վերադառնալու խնայողության դպրոց :

Խնայողական գրքույկը՝ հորիզոնական ժողովրդական տնտեսության շինարարությանը մասնակցելու վկայականն է :

Բնակչության խնայողությունները խնայողական դրամարկղների միջոցով տնտեսական շրջանառության մեջ ներդրվելով բարելավում են բազմաթիվ և գյուղի աշխատավորների տնտեսական կենցաղը :

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Յարեց—տարի խնայողական դրամարկղների աշխատանքն ամբիջի ժեժ նշանակություն և ստանում, ինչպես յերկրի ամբողջ փառվորդական անասնություն չամար, նույնպես և աշխատավորներին անձնական կյանքում:

Իրենց դոյաթյան տառջին հնգամյակի վերջում խորհրդային խնայողական դրամարկղներն ունեյին 3·300·000 ավանդատու և մոտ 300 միլիոն սուբյեկտ խնայողություն, իսկ առ 1—ն հուլիսի 1929 թ. 7·297·000 ավանդատու և 451·600·000 ու խնայողություն:

Դյուդում խնայողական դրամարկղների աշխատանքը զգալիորեն ավելի դանդաղ և դարդանում, քան քաղաքում:

Այդ հանգամանքը սխալ կլինե՞ր բացատրել նրանով, վոր դյուդում բացակայում են ժամանակավորապես սղատ դումարներ:

Դյուդացիական անտեսությունը խաղաղ շինարարության շրջանում նկատելի չափով ամբացել և բարելավվել և: Մի շարք առատ քրքրի տարիներին հետո դյուդացիական մի վորոշ մասի մոտ անկասկած կուտակվել են խնայված դումարներ իրենց տնտեսություն չամար անհրաժեշտ սարքավորում կամ այլ հարկավոր իրեր ձեռք բերելու չամար:

Բայց հավանական և, վոր դյուդացին այդ սղատ փողերը իր վաղեմի սովորության համաձայն դեռ շարունակում և պահել իր մոտ, տանը, փոխանակ այն պահ տալու խնայողական դրամարկղում, վորն ավելի սղաճավ և և շահավետ թե իր և թե պետություն համար:

Մինչև այժմ դյուդում չատ քիչ դադավար ունեն խորհրդային խնայողական դրամարկղի մասին և միայն քչերին և հայտնի այն ավանդների և հարմարությունների մասին, վոր տալիս և քրամարկղն իր ավանդատուներին:

Երբի՞ ունի՞ սպիդո գյուղացին խնայողական դրամարկղի.— Համայն, յերբ դյուդում խոսք և բացվում խնայողական դրա-

մարկի մասին, շատերն ասում են, «Ուրարտի յամբ ձեռք կրե-
րեցինք խնայողական գրքույկ, բայց թե պահ տալու բան չկա,
ձեզ վստակեցիք և փողը: Հաղար ու մի պակասութիւն ունենք...»:

Շատ հաճախ և այսպես են գտնում, «Դեհ, ամենից առաջ
վերադարձրեք այն փողերը, վոր թաղամարտի ժամանակ խնայողա-
կան գրամարկի ենք մուծել, իսկ այն ժամանակ կտանձենք...»:

Այդ պատճառով պրոպագանդիստի ամենատաաջնակարգ խն-
դիրը, մասնավորապես խրճիթ-ընթերցարարներ, կայանում և
նրանում, վարպետի նա կարողանա խելացի և հասկանալի լեզվով
բացատրել թե մեկին և թե մյուսին, ինչու՞մն և կայանում այդ
պատուցութիւնների սխալը:

Արդ յոք դուրսացին փող ունի՞, վորք նա կարող և դնել խնա-
յողական գրամարկում: Այդ հարցին պատասխանում և հենց ինքը
կյանքը: Տարեց-տարի դուրսացրական տնտեսութիւնն աճում և է
ի հարկէ, դուրս կարիք և ծակ ու ծուկ շատ ունի, վորոնց դեմ
պետք և կամաց-կամաց պայքարել, բայց փշ միանգամից:

Սոսկեք սրինակով. դնենք թե հարկ չեղած ձեռք բերելու
տնտեսութիւն համար անհրաժեշտ ինֆլեյնար, ասենք թե այլ
վերանորոգել խրճիթը, դնել ձիու սարք և ալլն—առանց վաղի ի-
հարկէ չի կարելի յալ գնալ և սովորաբար, կամաց-կամաց, շատ
հաճախ կապեկներով, դուրսացին սկսում և հետ ձգել քրտինքով
աշխատած փողերն այդ կարիքների համար:

Այսպիսով, դուրսում փող կա և ուրիշ բացատրում են, վոր
նրանք խնայողական գրամարկի ամանդատու չեն միայն այն
պատճառով, վոր ազատ փող չունեն, իրաւացի չեն:

Ըստ յերևույթին, այդ փողը դուրսացին չի դնում խնայո-
ղական գրամարկի ինչ-ինչ ալլ պատճառներէջ դրդված: Գլու-
ղում հաստատուն ապրող նախապաշարմունքն այն մասին, թե
«Տանն սփելի վստահելի չե», դուրսացուն խանդարում և ղեն
ձգելու պապեկնական սովորութիւնը—փողը թաղատարաններում
պահելը:

Դեռ շատ կան և այնպիսի մարդիկ, վորոնք հաւատում են
և նույնիսկ յուր տարածում այն մասին, թե վստահելի չե խնա-
յողական գրամարկի փող դնելը, վորովհետեւ կարող և կորչել,
ինչպես կորել և ցարական ժամանակ:

Գլուրացուն բոլորովին խելքից հանում են:

Նրանց, վորոնք զանազան լուրեր են տարածում, իբր թե

Խորհրդային Իշխանությունն որոք կորած այն փողերի մասին, վեր
յեղել են ցարական խնայողական գրամարկդներում, պետք և
պատմել, թե ինչպես են կազմակերպվել խնայողական գրամար-
կդները և ինչ են ստացել նրանք ցարական կառավարությունից :

Բերենք ֆազիսի Լ. Տ. Պոպովի «Խնայողությունը և նրա
պրոպագանդան» գրքից յերես 78-80 :

«Մեր խորհրդային գրամարկդները վուժ մի կապ չունեն ցա-
րական ժամանակիս հին խնայողական գրամարկդների հետ և
յեթև աշխարհային խնայողական գործի առթիվ անցկացվող գեկուցում-
ների ժամանակ մեր գեկուցողներին հարց են տալիս հին ավանդ-
ների մասին, այդ միմիայն այն պատճառով, վեր մեր խորհրդա-
յին խնայողական գրամարկդները վերջ տակախակապն սխալ են
արել, պահելով իրենց հին անունը :

Հին ավանդներն ստանալու համար բոլոր պահանջներ կա-
ցնողներին պետք և պատասխանել, վեր Խորհրդային Իշխանու-
թյունը հին ավանդներից քու կուպեկ անգամ չի ստացել : Նրան
միայն ժառանգություն են մնացել այն հին գրքերը, վերսոց մեջ
արձանագրված և ժամանակին ընդունված ավանդների մասին :

Բայց ո՞ր և կորել այդ ավանդները :

Առ 1-ին հունվարի 1916 թ. հին խնայողական գրամարկդներ
2.638,8 միլիոն ուրբու միջոցների ընդհանուր գումարից պետա-
կան և ռազմական փոխառություններին հատկացված և 1.438,8
միլիոն ուրբի, կամ թե 54,52 տոկոսը, յերկաթուղային փոխա-
ռություններին՝ 389,4 միլիոն ուրբի կամ թե 14,76 տոկոսը,
ազնվականների և գյուղացիական հողային բանկերի հողային փո-
խառություններին՝ 793,7 միլիոն ուրբի, կամ թե 30,08 տոկոս,
մասնավոր հողային բանկերի գումարիցներին՝ 16,9 միլիոն
ուրբի կամ թե 0,64 տոկոս :

Այսպիսով հին խնայողական գրամարկդների բոլոր միջոցները
ծախսել և ցարական կառավարությունը : Հին ավանդները Խոր-
հրդային Իշխանության որով չեն կորել և վուժ և նրա մեղավո-
րություն պատճառով :

Դեռ ցարի ժամանակ թղթադրամը սկսել էր իր արժեքը կոր-
ցնել և նրա հետ միասին ավանդներն և կորցրին իրենց արժեքի
մեծ մասը : Յեթև բուրժուական ժամանակավոր կառավարու-
թյան վերջում փողը կորցրել էր իր արժեքը, մոտ առան
անգամ, հետևապես այն ավանդատուն, վերը գրամարկդում ու-

ներ հարյուր ուսուցիչ, այդ ժամանակ կորցրել էր արդեն իննսուն ուսուցիչ և նա ուներ, ըստ էության միայն տասը ուսուցիչ: Այն ժամանակ վոչ վոչ չէր պահանջում, վոր նախկին դրամարկդները յետ տալին ավանդն իրենց անխանական արժեքից տասն անգամ բարձր, այլ ստանում էլին նախորդ լրիվ արժեք ունեցող ուսուցալ փոխարեն մի թղթի կտոր, վորի իրական արժեքը համասար էր տաս կոպեկի:

Թեև Խորհրդային Իշխանությունը չի ստացել նախկին ավանդները, բայց նախատեսելով, վոր փոքրի արժեքի անկումը չաբանակվելու յե հետապայտւմ ես, այս մասին նախազգուշացրել է բնակչության և ավանդատուներին չի մերժել տալու իրենց ավանդներն այն արժույթով, վորը գոյություն ուներ այն ժամանակ: Այդ նպատակով արվեց հատուկ ղեկրեա այն մասին, վոր բոլորը վեց ամսով բնթացքում դրամարկդներից յետ ստանալին իրենց ավանդները: Խորհրդային Իշխանությունը միայն այն ժամանակ զաղարեցրեց վճարումը, յերբ նախկին խնայողական դրամարկդների միլիոնների ավանդները, թղթադրամի արժեքի անկման պատճառով, գրեշների վերածվեցին:

Ահա թե ինչ պետք է սեւել գյուղացու նկատմամբ: Գյուղացիական ավանդների ընդհանուր գումարը Հին խնայողական դրամարկդներում հասել է 500 միլիոն ուսուրու: Բայց, ինչպես մենք արդեն հիշեցինք, Հին խնայողական դրամարկդների միջոցներից մոտ 800 միլիոն ուսուրի բանկերի միջոցով արվել են ագնիականների և ուրիշ անաեսությունների զարգացման համար: Իսկ հեղափոխությունից հետո այդ անաեսությունների խոշորագույն մասն անցել է գյուղացիներին: Այսպիսով վերեւում նկարագրված Հին խնայողական դրամարկդների ավանդների վերարեւմամբ առաջ յեկած հանգամանքներից գյուղացիությունը վոչ թե տուժել է, այլ շահել, շնորհիվ հեղափոխության:

Յուրաքանչյուր գիտակից աշխատավոր քաղաքացի գիտե, վոր հեղափոխության ընթացքում վոչնչացել են վոչ միայն դրամական միջոցներ, այլ և շատ մարդկային կյանքեր, վորոնց վոչ մի փողով չի կարելի յետ դարձնել: Հեղափոխությունը բերել է և դեռ ելի կրերե աշխատավոր մասսաներին ավելի շատ նյութական բարիքներ, քան թե նրանք կորցրել են հեղափոխության տարիներում:

Ձի կարելի այսպէս դատել՝ «Տվել եմ գանձարանին—պահանջում եմ գանձարանից»։ Ձե՞ վոր գանձարանում կենտրոնացվում են այն միջոցները, վորտեք հաժախում են ինչպէս պետական գույքերից, նույնպէս և ամբողջ բնակչութիւնից, վորպէս հարկեր։ Նշանակում է, վորպէսզի բաժարարել նախկին ավանդատուներին, պետք է ամբողջ բնակչութիւնից ստաջ հաժախել անհրաժեշտ դումարները։ Իսկ ի՞նչպէս կվերարեւելին սրան աշխատան հարկատուները։

Շատերն այսպէս են գատում։

«Տես, իմ հարեանը կամ բնկերը չի մուծել իր փողերը հին խնայողական գրամարկդները, այլ հաժախած փողով դնել է տուն, իսկ յետ «կուտակել եմ» և ի վերջս մնացել եմ ե՛ առտնց սնակի ե՛ առտնց փողի։ Կարծես թէ այդ փողերն անարժեք են դարձել միայն այն պատճառով, վոր գանձելիս են յեղել խնայողական գրամարկդներում։ Իսկ յեթե այդ փողերը լինէին վո՛չ թէ խնայողական գրամարկդում, այլ տանը, սնդուկում կամ մի կնուճում պահած, մի՞թէ նրանք նույնպէս չախտի կորցնէին իրենց արժեքը։ Քիչ ցարական հարյուրանոցներ և կերենկաներ՝ (կերենկու բաց թողած փողեր) չեն մնացել վոճանց մոտ։ Ձե՞ վոր թղթադրամներն իրենց արժեքը կորցրել են ամեն տեղ, թեկուզ, վորտեղ ևլ պահէին։ Վասկէ դրամը պատերապմի ժամանակ, դեռ Նիկոլայի սրով, անհետացել էր, իսկ չրջանառութիւն մեջ մնացել էր միայն թղթադրամը։ Բացի այդ, Սորհրդային Իշխանութիւնը հին ավանդները բաժանել է անարդեւ...»

Հին խնայողական գրամարկդների ավանդների մասին միանշամ ընդմիշտ պետք է տակ, վոր Սորհրդային Իշխանութիւնը չի կարող պատասխանատու լինել նրա համար, ինչ արել է ցարական կառավարութիւնը։ Սորհրդային Իշխանութիւնն իր կողմից արել է այն ամենը, ինչ հնարավոր է, վորպէսզի պաշտպանէ նախկին ավանդատուների շահերը»։

Յեւ այսպէս, միանգամայն ակներե է, վոր ինչպէս առաջինի պատճառաբանութիւնները, վորը պնդում է, թէ դուրում դրամարկդ մտցնելու փող չկա, նույնպէս և յերկրորդ վախը, թէ չլինի թէ փողերը Սորհրդային գրամարկդից կորչեն, ինչպէս կորան ցարական գրամարկդներում—ուշադրութիւն չեն արժանում և հեշտութեամբ կարող են փաստերով հերքվել։

Այս քրոշյութի նպատակն է ծանոթացնել գյուղական ակախ-

միտախն խնայողական գրամարկդներն հիմնական նպատակներին և նրա համար նշել այն ուղիները, մորոնցով նա պիտի տանե բացատրական աշխատանք գյուղացիների մեջ :

Ի հարկե դժվար և տալ ճիշտ ցուցմունքներ, մորոնցով կարելի լինի անցկացնել գյուղում ագիտացիոն աշխատանք խնայողական գրամարկդների մասին, և ագիտատարը պետք և հիշել, մոր յերբեմն հասարակ դույցը կոնկրետ սրինակներով, մոզք գրամարկդում պահ տալու առավելությունների մասին, կարող և ավելի շատ սղուտ բերել, քան թե ճրճուան Ֆրայդերով և բուրին ձանձրացրած մորչումով այն մասին, թե անհրաժեշտ և, մոր բուրն անխտիր գտնան խնայողական գրամարկդներն ապանդատուներ :

Մյուս կողմից, պետք և բնդունել, մոր և լավ բացատրական աշխատանքը կարող և աղարդյուն անցնել, յեթե հենց ինքը՝ խնայողական գրամարկդն իր աշխատանքի վաստ կադմակերաշուքյաժար և ապանդատուների հետ կուղիս մարմելով իրանեցնեն վերջիններս իրենից :

Շարժել և գրավել ամբողջ գյուղական հասարակայնության ուշադրությունը դեպի խնայողական գրամարկդ, զնել նրա աշխատանքը մասսաների լայն հսկողության տակ, ահա յուրաքանչյուր պրոպագանդիստ-ագիտատարի պարտականությունն ու խեղիքը գյուղում :

Խոսքի ցողումը դործի հետ—հիմնական խեղիքն և, մորն ճիշտ յուծումը միայն կարող և տալ լավ արդյունք :

Խնայողական գրամարկդների աշխատանքի քուլուրյան իսկական պատկանեքը գյուղում :

Առաջին հայացքից անհատականալի կթվա, թե ինչու աշուտ-մենայնիվ գյուղացիների մեծ մասը շարունակում և մոզք պահել տանը, հատկապես հարմարեցված ծածուկ անկյուններում և չի գնում խնայողական գրամարկդ, շնայած մոր տանը վտանգավոր և մոզք պահել, մորը կարող և ալրվել հրդեհից, գողացվել և յենթարկվել ուրիշ պատահականությունների, մորոնցով այնքան հարուստ և գյուղը :

Իսկ յեթե ուշադրության տունվի նաև, մոր խնայողական գրամարկդը, բացի մոզք հավատարիմ և վտահալի պահելուց, մատուցանում և ապանդատունն ուրիշ շատ ծառայություններ, հարմարություններ և արտոնություններ, մորոնք այնքան կարե-

փոքր են դյուզում, ⁹⁾ այն դեպքում ե՛լ ավելի անհասկանալի յե գտնում խնայողական գրամարկդի ազդպիսի փոքր ժողովրդա-կանությունն իմացելիք :

Յեւրեի դյուզում խնայողական գրամարկդի աշխատանքի թուլության միակ ճիշտ բացատրությունը պետք է փնտռել նրա մասին տարօրոյ անբաժանելի ազդեցութեան բացատրական աշխատանքի մեջ, բնակչության գրամարկդին թույլ ծանոթ լինելու մեջ և գրամարկդների աշխատանքի մաս կազմակերպության մեջ :

Մի պատճառ եւ կա, փոքր նշանակալից չափով կախմամբ և դյուզացիական խնայողություններէ շատ փոքր հոսանքը դեպի խնայողական գրամարկդ—զա դյուզացիների ունեցած սովորությունն է, փոխանակ գրամական խնայողությունների, կուտակումներ անել միեւրոյնութիւնով :

Վերջին ժամանակներս դյուզում հառկապեա տարածված և հացահատիկների մեծ ավելցուկ պահելը (կոտ թե դյուզացիական տնտեսության ուրիշ արտադրանքները), փոքր փորպեա պահեստի պաշար, զգալիորեն դերացանցում և մոտակա տարվա պահանջը :

Այն նախադասությունը, փոքր դյուզացին տալիս և ազդպիսի խնայողության գրամականի հանդեպ, բացատրում և յերկու հանդամներով :

Ամենից առաջ, նախորդ անբերրի տարիներէ հետեանքով մի քանի սայուններում սովոր շատերի մեջ վախ և ճնեցրել, փոքր առանց հացի կմնան նոր անբերրիության դեպքում :

Սրա հետ միասին դյուզացու աչքի առաջ կատարված փողի արժեքի անկումը մշակել և նրա դիտակցության մեջ կատարյալ անփոփոխություն դեպի գրամական խնայողությունը : Այս-

⁹⁾ Այնպիսի դադանիքը (այսինքն որներք պաշտպանում և ա-վանդների և ավանդատուների մասին բոլոր տեղեկությունները, ումից ել ուզում է լինի) . փողի փոխադրությունը ՌՍՀՄ-ի ու-ղած քաղաքը և դյուզը համաձայն ավանդատուի ցուցմունքի հարկերի վճարումը և ուրիշ դանապան գրամական հանձնարարու-թյունների կատարումն, փոխատուությունների պարտատուների պահելը, շահումների վճարումը և կուպոնների արժեքների հա-տուցումը ավանդատուներին . Մոսկվայում և Թիֆլիսում հա-կապեա բացված Տեղեկատու կոնսուլտացիոն Բյուրոյի միջոցով դյուզացիական բոլոր գործերի վերաբերյալ տեղեկանքներ ան-վճար տալու հնարավորությունները և այլն :

տեղից և բոլորում և տնտեսությունը պահեստի պաշարով ապահովելու ձգտումը :

Այն անհարմարությունները և վտանգները պարզաբանությունը, վերոնց գլուղացին յենթարկում և իրեն, պահելով վերսկսեալ «պաշար» արտադրանքների մեծ ավելցուկներ և խնայողությունները տառապելությունը փողով—դա ազիտատորի աշխատանքի տառապանք և հիմնական խնդիրն և գլուղական բնակչությունը դրամական խնայողությունները խնայողական դրամակրկները ներգրավելու համար :

Խորհրդային Պետության համար բնակչության դրամական խնայողությունները նույնպես ունեն հակադաս նշանակություն, վերսկսեալ այն փողերը, վերոնք պահվում են խնայողական դրամակրկներում, կամ պետութապետությունների մեջ, ներգրավվում են պետական արտադրողական շրջանառություն մեջ և ծախսվում են ժողովրդական տնտեսության կարիք զգացվող ճյուղերի ֆինանսավորման վրա :

Դրամական այն խնայողությունները, վերոնք պահվում են պետական շրջանառության մեջ, սպասար և ձեռնառ յեն ինչպես պետություն, նույնպես և ամբողջ աշխատավորության համար, վերսկսեալ բանվորների և գլուղացիների նյութական բարությունը Խորհրդային Պետության մեջ կախված և ժողովրդական տնտեսության բնահանուր կացությունից :

Առանձնապես ձեռնառ չե հացահատիկային պաշար կուտակելը—բնդ հանրապես բերքով կամ ապրանքներով—ներկայումս անցկացվող արդյունաբերական ապրանքների գները իջեցման շրջանում : Նատուրալ և դրամական կուտակումների մասին պրոցեկիս ազիտատորը ունկնդիրների ուշադրությունն առնելից առաջ պիտի կենարանացնե բերքով կուտակելու բացասական կողմերի վրա : Հացահատիկային պաշարների փշանալու և կորչելու վտանգի վրա, վերոնց յենթարկում և իրեն յուրաքանչյուր վր, ավ պահում և այն մեծ քանակով (հրդեհ, փտումն, կրծողները և այլն) : Այն հանդամանքի վրա, վր այդ պաշարները վր միայն վր մի ողուտ չեն բերում վր տիրոջը, վր պետությունը, այլ բնդհակառակն խանդարում են քաղաքի և գլուղի միջև նորմալ ապրանքաշրջանառություն կազմակերպման գործին :

Պրոց և ցայտուն որինակներով, վերոնք այնքան շատ են գլուղական կյանքում և վերոնք մի ավելորդ անգամ ևս հաստա-

առա՛մ են մեծ քանակով մթերքների պաշարներ պահելու վտանգը , ազխատարր պետք և ապացուցե խնայողությունները խորհրդա-
յին կայուն շերտնեցով պահելու առավելությունը :

Յեւ վերջապես մի յերևույթ ևս , վորք վրա անհրաժեշտ և զարմնել ուշադրություն և վորք բացատրում և խնայողական դը-
բամարկիւնների տված ոգուտը և շահը , դա՛ վաշխատությունն և :

Գյուղի կուլակային տարրերի մեջ հաճախ են պատահում
անձնակոթություններ , վորոնք չողորթությամբ ձեռք են բե-
րում գյուղացիների վատահոլությունը , վատտրեն թախնում են
նրանց , շլացնելով «տոկոսներով» և իրենց մաս վողր պահ
տալու վատահոլությամբ :

Շատ սրինակներ կարելի յե բերել , յերբ միամիտ գյուղացի-
ների փողը կուլակի կարթն ընկնելով , կորչում և . այս բոլոր
սրինակները ծառայում են կենդանի ազխացիայի նյութ , վոր
անհրաժեշտ և ոգտվէ խնայողական դըբամարկիւն , վորակց փողը
Պետության վատահոլի ձեռքումն և , իսկ նրանից սպասվելիք
շահը՝ ապահովված սրենքով :

Յուրաքանչյուր մարդ , ով տանում և ազխացիոն աշխա-
տանք գյուղում խնայողության մասին , պետք և ի նկատի ու-
նենա , վոր այլ աշխատանքը միայն այն ժամանակ հաջողու-
թյուն կունենա , յերբ ամեն մի լողունդ , ամեն մի դիմում իրական
կյանքից բերված սրինակներով հաստատված և :

Վերջում պետք և մատնանել , վոր սոցիալիստական շինա-
բարության պայմաններում ինչացի խնայողության համար տար-
վող ազխացիոն-կրթական աշխատանքն ունի վորոշ առանձնա-
հատկություններ :

Հիմնական դրույթը , վորը միշտ պետք և հիշե պրոպագան-
դիստը , անձնական կենցաղում խնայողություններ կատարելու
համար—դա յերկրի ֆինանսական հզորությունը մանր աշխա-
տավորական խնայողություններով ամրապնդելու անհրաժեշտու-
թյունն և և այն ուղնությունը , վոր ցույց են տալիս այլ խնայո-
ղությունները սոցիալիստական շինարարության զործին :

Առանց այլ դրույթի չատ հեշտությամբ կարելի յե հակա-
սության մեջ ընկնել և ազխացիան կարող և ստանալ մեղ հա-
մար վոջ ցանկալի մի բովանդակություն , վորը չի համապատաս-
խանում խնայողական դըբամարկիւնների կողմից հետապնդվող
խնդիրներին և նպատակներին :

Այդատաւարութիւն մեջ տնտեսաբար պարզ դրուիթիւ, կարող է բացատրել վորպէս գծծիւթիւն, ժխտութիւնն և ուրիշ մեզ խորթ հասանքներն պրոպագանդա :

Հասկապէս յայ մտածմամբ պետք է մտանալ գյուղացու կողմից նրա աշխատաւորական յեկամութիւնը անարդյուն ծախսելու հարցին : Շուայութիւնը, շնայած գյուղացիական անաւստիւթիւն մեջ գոյութիւն ունեցող բազմաթիւ ծակ ու ծուկին, գյուղում հաճախ է պատահում : Վերցնենք թեկուզ ամեն տարի՝ տանձուղ դահակալական տոները, վարոնք համարյա թե կապում են կեր ու խումի և խնջույքներն հետ : Այդ տոներին շատ աշխատաւորական փողեր են ծախսուիւմ : Ընտանեկան տանաւարութիւններն համար կատարուող մեծ ծախսերը, «մաղարիչները» և այլն շատ տեղերում նույնպէս—գյուղացիական կենցաղում ատուրյա յերեւիւթիւ և :

Հաճախ գյուղացին բոլորովին անաւգի մի քանի սրմա բնթացում ծախսում և այն փողը, վորը ձեռք է բերված ամիսներն համատ աշխատանքով :

Դիմին և ծածուկ ողի ծիւլը շուայութիւնն հաւատարիւմ դաշնակիցներն են :

Այն պայքարը, վոր մղվում է վորպէսզի գյուղացին աշխատաւորական փողը իւրացի ծախսի, պետք է բնթանա նրա խնայողութիւնները սոցիալիստական շինարարութիւնն ուղեւորներն ամբացման գործի մեջ ներգրավելու և ամբողջ ժողովրդական անտեսութիւնը վերականգնելու համար մղվող ազխատաւարութիւն հետ սերտորեն :

Խրճիթ—բնթերցաւարը, վորպէս գյուղական հասարակայնութիւնն կազմակերպիչ, բնակչութիւնն սոցալ միջոցները դեղին խնայողական դրամարկղները դրամելու մեջ մեծ դեր է խաղում : Խրճիթ—բնթերցարանում սոցիալ—բացատրական աշխատանքի համապատասխան դրվածքի դեպքում, նրան ուշադիր մտանալու—դեպքում—գյուղում խնայողական գործի ծախսման հաջողութիւններն անկասկած կարտահայտվեն, և խնայողական դրամարկղներն այն ժամանակ կդառնան աշխատաւորի իսկական դանձապիտը և դրամապանակը և նոր առողջ կենցաղի և կուլտուրայի համար մղվող պայքարի հաւատարիւմ դաշնակիցը :

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՇԻՄՆԱԿԱՆ ՍՈՄԵՆՏՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Ամեն մի ագիտացիոն աշխատանքի հաջողությունը յերաշխիքը ծառայում է ամենից առաջ այն հեղինակությունը և վստահությանը, վստահությանը նա պետք է հասնե իր ունեղիրների շրջանում :

Այսպիսի վստահությունը ձեռք է բերվում միջ միայն ագիտացիայի անձնական հատկություններից, այլ և կախված է այն հանդամներից, թե ինչ չափով նա ծանոթ է այն նյութին, մերի մասին խոսում է : Այդ պատճառով շատ կարևոր է, հատկապես դյուրում, մարդկային խոսելով խնայողական դրամարկղների մասին, ագիտատարերկարողանա րափականին սպասեցուցիչ պատասխանել նրանց աշխատանքի հիմնական հարցերին, մերնք կարող են ծագել այս կամ այն դրույցն անցկացնելիս :

Այնպիսի չի լինի յեթե համատեղակի կանց ասենք նրանց մեր : Խնայողական դրամարկղների սպասեցիոն դրժուներկայությունը, մերը պիտի սպասարկե բնակչության յայն մասսաներին, նրապատակ ունի միայն բնական պահելու համար և տալու : Դրամարկղների բոլոր սպասարկաների կարգը շատ հատարակ է :

Գյուղում խնայողական դրամարկղները հարմարեցված են ամենահատարակ սպասարկաները կատարելու և լինում են յերկու տիպի՝ վերագրված— մեկ կամ յերկու աշխատակցով (փոստում և յերկաթուղային կայարանում) և դրժակարական—մեկ աշխատակցով փոստային դրժակայություն կից : Այն դրամարկղները, մերնք ունեն յերկու աշխատակից կատարում են՝

ա) բնդունում են բոլոր քաղաքացիներից և մժարում նրանց կանխիկ դրամով ավանդներ :

բ) մարում են բնթացիկ հաշիվներ և մժարում այդ հաշիվները շեկերով :

գ) կատարում են միայն փոխադրություններ ավանդատուի ցուցմունքով ԽՍՀՄ բոլոր խնայողական դրամարկղները :

դ) բնդունում են ավանդներ ուրիշ դրամարկղների դրժույցներով :

ե) բաց եթդունում ակիբեղիտիվներ և մժարում ներկայացված ակիբեղիտիվներով :

զ) վճատում են և դնում պետական փոխադրությունները պարտատոմսեր, բնդունում են այդպիսիները պահելու համար, մժարում են հերթական կուպոնների արժեքը :

յև) գրառվ են ընդունում պարտատոմսերը և առկա փոխա-
տուություն։

բ) առկա են ամեն տեսակի տեղեկութայիններ պետութառու-
թյաների մասին և այլն։

Այս բոլոր փոքերը, վերոնք ընդունվում են խնայողական
գրամարկդներում, պահվում են Պետական Բանկում մինչև ամսա-
դատուի կտրմից պահանջվելը։

ԱԳԻՏԱՑԻՈՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԶԵՎԵՐԸ ՅԵՎ ԱԳԻՏԱՑԻՈՆ ՆՅՈՒԹԵՐ ՈԳՏԱԳՈՐԾԵԼԸ

Բացատրական ագիտացիոն աշխատանքն անցկացնելու, ավելի
ճիշտ, խեղդանալի և հուսալի յեղանակը պետք և համարել կենդանի
խոսքը։

Վաշ մի բրուշյուր, պլակատ, թերթիկ չեն կարող փոխարինել
յառ անցկացված գրույցին, վերը պատկերավորված և տեղական
կյանքից վերցված որկնակներով։

Այդ պատճառով, ագիտատուրը պետք և հիշել, վեր իր ձեռքի
տակ ունեցած ագիտացիոն նյութները պիտի համարել վերադառնա ու-
ժանդակ ազդյուր, վերադառնա լրացում ագիտացիային խոսքով։

Զրույցներ. — Բանավոր ագիտացիայի հիմնական յեղանա-
կը՝ գրույցն և։ Զեկուցումները պետք և կիրարկել միայն հնարա-
վոր դեպքերում պատկերավորված ոժանդակ նյութերով։ Զեկու-
ցողը պետք և հատկապես յառ պատրաստված լինի և միեւնույն
ժամանակ փոստահ, վեր կհամարի մեծ առաջնորդ (յարան)։
Գլուղում խնայողական գրամարկդի մասին գրույց անցկացնելու
համար, կարելի չկա միշտ մեծ քանակությամբ ունենդիրներ ժո-
ղովելու և դեկուցումը ղենը պաշտոնական։ Դրա համար պետք
և ոգտաործել ամեն մի ժողով՝ խնայողության մասին գրույց ա-
նելու և խնայողական գրամարկդներից ոգտվելու մասին։

Խրճիթ-ընթերցարաններում և կարմիր անկյուններում գրույ-
ցի ամենալավ ձեր պետք և համարել հարցերի ու պատասխաննե-
րի յերեկոները։

Այսպիսի յերեկոներ անցկացնելը ցանկալի յև դիտարամենքի
ուղեկցությամբ պլակատները քննարկությամբ, դիտար-
դիտների ցուցադրությամբ և, յեթև հնարավոր և, յերեկոները վեր-
ջացնել, թեկուզ վաշ մեծ, դեղարվեստական բաժնով։

Զրույցների քեմաները. — Զրույցի թեմայի ընտրությունն
ունի յոտչոր նշանակություն։ Ունենդիրների հետաքրքրությունք

շարժելու համար, թեման պիտի արտացոլե այն հարցերը, վորոնք տեղական բնակչութեանն ավելի քան հետաքրքրում և կապված լինի իրական կյանքի հետ. որինակ՝ «Ինչպես ավելի հեշտ վճարել դյուղհարկը», «Ինչպես տանել դյուղ արակտորը, խոտ հնձող մեքենան, հրդեհաշիջ մեքենան» և այլն (գրույցի որինակելի թեմաները տես բրոշյուրի վերջում) :

Համենայն դեպս թեմա ընտրելու ժամանակ պետք և խուսափել բերանացի արած կազմոնների գեկուցումներից : Այստեղ հարկավոր և, վոր գեկավարն ունենա նախաձեռնութիւն և մեծ նշանակութիւն ունի կարողանալ տեղական կենցաղային պայմաններին հարմարվել :

Պետական աշխատավարկան խնայողական դրամարկիզմերի մասին տեղեկատու սեղան կազմակերպելը.— Մեծ նշանակութիւն ունի ազիտացիոն աշխատանքը խորացնելու իմաստով և քիչ ոգուտ չի բերում հենց իրեն խրճիթ—ընթերցաւարին և կարմիր անկյան վարիչին խրճիթ—ընթերցարաններին և կարմիր անկոյններին կից հատուկ տեղեկատու սեղանների կազմակերպելը :

Մի վորոշ հատկացված տեղում— տեղեկատու սեղանի մոտ համախմբվում են խնայողական գործի մասին յիղած բոլոր ազիտացիոն նյութերը. պատերին կախում են տեղական խնայողական դրամարկիզի աշխատանքի մասին դիադրամաները, դասաւորում են լողունքները, գունավոր պլակատները և անպայման ընթերցանութեան համար ազիտացիոն գրականութիւն :

Այսպիսի սեղանը պիտի ունենա խնայողական դրամարկիզներ և աշխատանքի մասին հարցերի ու պատասխանների տետրակ :

Այսպիսի սեղանի հիմնական նպանակն և հնարավորութիւն տալ մանր խնայողութիւնների հարցով և խնոյողական դրամարկիզների աշխատանքով ամեն մի հետաքրքրվողին ստանալու կարելի տեղեկանք, կարգալու նոր բրոշյուր, խորհուրդ ստանալ և այլն :

Տեղեկատու սեղաններին մեծ չափով կաջակցե Աշխխնդրամարկիզների Գլխավոր Վարչութեան կից Կոնսուլտացիոն—տեղեկատու բյուրոն, (Москва, Настасьевский пер. № 3 Глав. Управл. Г. Т. С. К), վորը խնայողական դրամարկիզների ավանդատուներին տալիս և գրավոր խորհուրդներ և պարբերական լուսաբանութիւններ խորհրդային իրավունքի բոլոր հարցերի մասին՝ հարկային, աշխատավարկան, քաղաքացիական և քրեական գործերի մասին և այլն. մի խոսքով, վոր միայն խնայողական գործին

վերաբերող հարցերի մասին, այլ և բոլոր իրավաբանական հարցերի մասին, վերոնք հետաքրքրում են դուշապիտանը :

Տեղեկատու սեղանների կադմակերպման գործին անհրաժեշտ և լծել, բացի հասարակական գործիչներից նաև տեղական խնայողական գրամարկդենրի աշխատակիցներին, վերոնք պարտավոր են միջոցներ ձեռք բերել հայթայթելու սեղանին այն տոններ, ինչ վերանհրաժեշտ և և հետագայում ապրտացրոն նյութերի մատակարարման համար :

Տեղեկատու սեղանը դուշուում պետք և ծառայի ապրտացրոն աշխատանքի հիմնական բաղա : Ակտիվը պետք և կադմակերպել նրա շուրջը, իսկ սեղանից ոգտվելու համար պետք և ստվորեցնել խրճիթ-ընթերցարան հաճախող սովելի մեծ թվով հաճախողների :

Ոժանդակող հաճախողովներ .— Վերոյնսի խնայողական գրամարկդի գործնական աշխատանքը ալելլի լավ կապել նրա ադիտացրոն-բացատրական աշխատանքի հետ և գրանով բնակչոււթյունը մոտեցնել խնայողական գրամարկդին—մեծ նշանակոււթյուն ունի խնայողական գործի համար (պետվարկին) ոժանդակող հասարակական հանձնաժողովի կադմակերպումը :

Ներկայումս աշուրի հանձնաժողովներ կադմակերպված են տմենուրեք : Հանձնաժողովների անդամների սովելորդ աշխատանքով շժանրարեոնելու համար պետք և խոստովել աշխատանքի ուսանձնահաճախողի կձեականոււթյուններից— հաճախակի նիտերից և մեծ պլանների մշակումից :

Ոժանդակող հանձնաժողովի նիտերը հանձնարարվում և տնցկացնել դոնրաց, հրավիրելով բոլոր ցանկացողներին, գլխա-վորապես տեղական ակտիվին :

Խմայողուրթյան խմբակներ .— Խրճիթ-ընթերցարաններին կամ թե կարմիր անկյուններին կից, վերտեղ արդեն կադմակերպված են և աշխատում են տեղեկատու սեղաններ, նրանց աշխատանքն ևլ սովելի կենդանացնելու համար պետք և կադմակերպել «խնայողու-թյան խմբակներ» :

Այդպիսի խմբակի հիմնական խնդրերը պետք և լինի խնայողական գրամարկին աջակցելը, կուլլիկտիվ խնայողոււթյունների տնցկացնելը, առարկաներ ձեռք բերելը, վորից ոգտվի հասարակոււթյունը, խնայողական գաղափարի պրոպագանդան անձնական կենցաղում և նոր սովանդատուների ներգրավումը խնայողական գրամարկդ :

Խմբակի աշխատանքը չպետք է դնել վորոշ շրջանակների մեջ. այդ շրջանակը պետք է կառուցվի նրա յուրաքանչյուր անդամի ինքնագործունեության սկզբունքով. վորք պետք է ամենից առաջ ուղտագործվի վորպես ակտիվիստ-ադիտատոր: Ուժանդակող հանձնաժողովը, խնայողության խմբակը խրճիթ՝ ընթերցարանում, կարմիր անկյունում, ինչպես և խնայողական դրամարկի տեղեկատու սեղանը—դա այն հիմք է, վորի վրա պիտի կառուցվի ամբողջ ադիտացիոն աշխատանքը:

Խմբակը կազմակերպելիս պետք է հիշել, վոր նա կարող է կառուցվել միայն կամավոր անդամակցության սկզբունքով. ստիպողական միջոցներն, ինչևս անդամադրվելու, նույնպես աշխատելու, բացի միասինց մոտ մի սպուտ չեն կարող բերել գործին:

Կապ դեկավար կազմակերպությունների հետ.— Վորպեսզի խնայողության համար տարվող աշխատանքն ավելի լավ կանոնավորել խրճիթ-ընթերցարանում և վորպեսզի ստանալ ժամանակին և բավականաչափ քանակությամբ անհրաժեշտ ձեռնարկներ և ադիտացիոն նյութեր, այլև փորձի փոխանակության նպատակով, խրճիթ-ընթերցարանը կամ կարմիր անկյան վարչչը պետք է կապ պահպանե ինչպես տեղական խնայողական դրամարկի, նույնպես և այն կենտրոնական կազմակերպությունների հետ, վորոնք հսկում են այդ աշխատանքին:

Պորհուրդ ստանալու անհրաժեշտության դեպքում, կամ թե ցուցմունք այն հարցի մասին, վորք տեղում առաջ է բերում կատակածներպետք է դիմել մերձակա կենտրոնական խնայողական դրամարկին, վորք միացնում է ամբողջ շրջանի ադիտացիոն աշխատանքը, կամ թե անմիջապես Գլխավոր վարչությանը (Москва, Настасьянский пер. № 3 Глав. Упр. Г.Т.С.К.): Հենց այնտեղ էլ անհրաժեշտ և հաղորդել ադիտացիոն աշխատանքի ընթացքի և նրա հետևանքների մասին:

Ցանկալի չե նմանապես, վորպեսզի խրճիթ-ընթերցարանը, վորտեղ տարվում է ադիտացիոն աշխատանք խնայողության մասին, կազմած լինեի «Сберегательное Дело» ամսագրի հետ, վորի եջերում միշտ կարելի չե փորձառության փոխանակություն կատարել և ստանալ հարկավոր ցուցմունքներ:

Խնայողության յերեկույթներ.— Պարբերաբար խրճիթ-ընթերցարանում, ակումբում կամ դյուլացու տանը, կարմիր անկյունում ադիտացիոն աշխատանքը կենդանացնելու համար ցանկալի չե անցկացնել խնայողության յերեկույթներ:

Յերեկույթ կազմակերպողի խնդիրն է—կապել նրա գեղարվեստական մասը ազդեցությունի հետ և համադրել խելացի զվարճությունը դործի ոգտի հետ :

Սակայն, յերեկույթը ծանրարենուն է ազդեցությանով կամ, ինչպես ընդունված է անվանել, պոչտոնական մասով կարիք չկա :

Այդպիսի յերեկույթի ծրագրեր պետք է պարունակեն փոքրիկ ազդեցություն պիլեսայի ցուցադրումը (ազդեցություն պիլեսները կարելի չէ ստանալ խնայողական դրամարկդից), արտասանությունը, կենդանի լրագրի համարը և սիրողների ուրիշ յեկույթները : Ցանկալի չէ խնայողական դրամարկդի մասին ղեկուցումը սկսել յերեկույթի կեսին և շատ չերկարացնել :

Հենց այդտեղ էլ կարելի չէ բանալ խնայողական դրամարկդի նոր ավանդատունների բաժնեգրությունը, կանչելով դրա համար խնայողական դրամարկդի աշխատակցին :

Անհատական պրոպագանդան — խնայողական դրամարկդը նոր ավանդատուներ ներգրավելու գործում մասնաշաղկապ ազդեցության հետ միասին հսկայական նշանակութուն ունի անհատական պրոպագանդան :

Առանձին գյուղացիների հետ խնայողական դրամարկդի մասին ունեցած խոսակցությունը, նրա ոգտի և շահավետության մասին, ավելի մեծ հնարավորություններ և տալիս ինչպես հարցերի մանրամասն պարզարանման, նույնպես և ձեռք բերած հետեւյանքների տեսակետից, քան թե նույն դրույցը մեծ գրուպայի հետ :

Սակայն անհատական պրոպագանդան պահանջում է ազդեցությունների մի ամբողջ կադր, այդ պատճառով գյուղում այն անցկացնելու համար պետք է ոգտագործել գյուղական ակտիվին և առաջին հերթին խնայողական դրամարկդի առկա ավանդատուներին : Շատ հետաքրքիր է այն փորձը, վորն անցկացրել է խնայողական դրամարկդներից մեկը 1927 թվի խնայողության համամիութենական յերկշաբաթյակի ժամանակ : Այդ խնայողական դրամարկդը տեղական հասարակական կազմակերպությունների աջակցությամբ բաց և թողել հատուկ դիմում իր ավանդատուներին, վորով նրանց առաջ խնդիր է դրել յերկշաբաթյակի ընթացքում դրամարկդ ներգրավել վոչ պակաս քան յերկուսական նոր ավանդատու : Փորձը դուրս ե յեկել հաջող և հին ավանդատուների մեծ մասը կամպանիայի ժամանակ իրենց ծանոթների շրջանում անցկացնում էին բացատրական աշխատանք խնայողական դրա-

մարկղները մասին և, ի վերջո ներգրավվել են ավելի քան 1.000 նոր ավանդատու :

Ազիտացիայի համար հենց իրենց ավանդատուներին ուղտուգործելը շատ մեծ հետաքրքրութիւն և ներկայացնում և այն պատճառով, վոր ազիտացիան որինակով ավելի մեծ հետևանքներ և տալիս, քա թե միայն ազիտացիան խոսքով : Ավանդատուն գործնականում տեսնելով իր համար խնայողական դրամարկդի հարմարութիւնները և շահավետութիւնները, ավելի լավ կարող և բացատրել այդ առավելութիւններն իրեն չըջապատողներին :

Գեղջիկուհու դերը խնայողական դրամարկդների ժողովրդականացման գործում :—Անհատական տնտեսութեան մէջ խելացի խնայողութեան դադարի մոտ և կոտոր :

Յեթե ազիտացիոն աշխատանք կազմակերպողը փորձեր անի գործի լծելու տեղական կին ակալիին խնայողական դրամարկդը ժողովրդականացնելու համար և կազմակերպված պայքար մղի հարեցողութեան, մոլի թղթախաղութեան և այլնի դեմ, այն դեպքում հետևանքները կարողաւայտվելին շատ շուտ : Այդ պատճառով կանանց չըջանում ազիտացիան աշխատանքի պլանի մէջ մտցնելը— անձնական կյանքում մշտական կամպանիա անցկացնելը խնայողութեան մասին— պետք և առանձնապէս հանձնաւարել :

Նամակատարներ և շարժական փոստ :—Վոչ բարդ ազիտացիոն ձեռնարկումներ (թերթիկների, բրոշյուրների, կոչերի բաժանումը, անհատական պրոպագանդան ամենահեռու և խուլ գյուղական անկյուններում) ամեալով հաղորդիչը նամակատարն և և շարժական փոստը :

Նամակատարի միջոցով ավելի հարմար և անցկացնել դրոշմանիչների խնայողութիւնների ժողովրդականացման աշխատանքը : Նամակատարը միշտ պիտի ունենա փոստային դրոշմանիչը և սրանց փակցնելու համար խնայողական քարտեր :

Դրոշմանիչների միջոցով շնչին գումարներով խնայողութիւն կատարելով, բնակչութիւնը և հատկապէս յերիտասարդութիւնն աստիճանաբար կրնտեւանա խնայողական դրամարկդին :

Կոլեկտիվ խնայողութիւն :—Վորպեսզի գյուղում հնարավոր լինի դրամել խնայողական դրամարկդների վրա ամենամեծ ուշադրութիւն, ազիտացիոն աշխատանքի մյուս ձեւերի հետ միասին հանձնարարվում և անցկացնել կոլեկտիվ նպատակային խնայողութիւններ : Այդպիսի խնայողութիւններին ելութիւնը հետեւյալն և :

Գործի սկզբնավորութեան համար առաջադեմ և հեղինակաւոր գյուղացիներէց պետք և կազմել մի գրուպա, վորը վայելում և գյուղացիութեան փոստահութիւնը. այդ գրուպայան պետք և միացնել մի ընդհանուր նպատակի շուրջը՝ ձեռք բերելու միտքն իր ընդհանուր սպասարկութեան համար. սրինակ մի քանի տների համար— խոտհար մեքենաներ, հացահատիկներ քամելու մեքենաներ և այլն:

Այդ գրուպան վերցնում և ընդհանուր խնայողական գրքույկ և ամեն մեկն սկսում և այդ գրքույկով քիչ-քիչ փող յետ գցել: Գրքույկով հաժաքած դումարը կարելի չէ խնայողական գրամարկդի միջոցով ուղակի քաղաք, Փարրիկա կամ գործարան և այնտեղից ստանալ հարկավոր իրը:

Այդպիսի կոնկրետ խնայողութիւններ ացկացնելը խնայողական գրամարկդի համար պիտի լինի ամենալավ ազիտատորը, մորովհետեւ չրջապատողները փորձով կհամոզվին մանր դումարներով խնայելու հարմարութիւնների և այն սղուտների մեջ, վոր առիւթ և խնայողական գրամարկդը:

Կոնկրետ խնայողութիւնները հաջողութեամբ կարելի չէ ացկացնել և աշակերտների չրջանում— ձեռք բերելու կամ դուրս գրելու հարկավոր դիրքը, կոմյերսիտականների չրջանում գրադարաններ, սպորտական պիտույքներ ձեռք բերելու և այլն:

Հարկածային ազիտ-կամպանիաներ.— Բացի գյուղացիութեան չրջանում խնայողական գրամարկդը ժողովրդականացնելու պահանջով աշխատանքից, վորը պետք և տարվի սիստեմատիկաբար ամսե-ամիս, ամհրաժեշտ և ակտիվ մասնակցել համամիութենական «խնայողութեան յերկշարաթիւն», վորը կազմակերպում և այն ժամանակաշրջանում, յերբ գլուղում լինում են վորոշ գրքութեան ավելցուկներ, հատկապէս աշնանը կամ ձմրան սկզբին:

Հարկածային կամպանիաների նշանակութիւնը շատ մեծ և ինչպէս խնայողական գրամարկդների մեջ նոր ավանդատուններ և ավանդներ գրավելու համար, նույնպէս և հասարակայնութիւնը պատրաստելու հետագա ազիտացիոն աշխատանքի համար:

Աշխուժացնել հասարակայնութիւնը, գրավել նրա ուշադրութիւնը դեպի խնայողական գրամարկդը— ահա հարկածային կամպանիաների գլխավոր խնդիրը:

Կամպանիաները պետք և ացկացնել վաղորտք մշակված ծրարագրով, վորով պետք և նախատեսել գլուղի բոլոր հասարակական կազմակերպութիւնների և կուլտուրական ուժերի մասնակցութիւնը:

1927 թվի խնայողության Համաժողովենական Յերկչաբաթ-
յակը ցույց տվեց, Վոր այն վայրերում, ուր տեղական Հասարա-
կայնությունը յետանդուն մասնակցություն և ցույց տվել ազի-
տացիոն աշխատանքի զարգացմանը, այնտեղ Հաջողվել և ձեռք
բերել մեծ նվաճումներ խնայողական դրամարկղների աշխա-
տանքն աշխուժացնելու խմաստով, բնակչության Հետաքրքրու-
թյան բարձրացումը գեպի նրանց և նոր ավանդատուններ-գյուղա-
ցիներ ներգրավել խնայողական դրամարկղները:

Կամպանիաների ժամանակ այդ շրջաններում խնայողական
դրամարկղները, Վորոնք յերկար տարիների ընթացքում միջ մի
ավանդատու չեն ունեցել, սկսել են Հաջողությամբ գործել:

Տպած ագիտացիոն նյութի ոգտագործելը.— Կենտրոնից
պարբերաբար ուղարկվում են տպած դանազան ագիտացիոն նյու-
թեր, ինչպես տեղական խնայողական դրամարկղին, նույնպես և
խրճիթ-ընթերցարաններին. այն և՛ թերթիկներ, գունավոր պլա-
կատներ, բրոշյուրներ, լողունդներ, Հայտարարություններ, դիա-
պոզիտիվներ, գիազբամներ և այլն:

Հաճախակի այդ բոլոր նյութերը լավ չեն ոգտագործվում,
չեն հասնում նրանց ձեռքը, մորոնց համար նշանակված և, ուստի
և չեն բերում այն ոգուտը, մորը կարող էյին տալ շնորհքով կի-
րաբեկվելու գեպքում: Իսկ այդ նյութերի պատրաստման ծախ-
քերը (չխոսելով արդեն նրանց նշանակության մասին) Հաս-
մեծ են:

Սովորել ճիշտ և տեղին ոգտվել և գործադրել պլակատը,
թերթիկը կամ բրոշյուրը— ագիտացիոն աշխատանքի ամենակա-
րեոր պայմաններից մեկն և:

Խրճիթ-ընթերցարանի համար ագիտացիոն նյութի անընդհատ
մատակարարումն ապահովելու համար անհրաժեշտ և կապվել
տեղական խնայողական դրամարկղի հետ:

Պլակատ.— Ամեն տարի բաց և թողնվում խնայողական դրա-
մարկղներին հատկապես գյուղի համար մի քանի գունավոր պլա-
կատ յուրաքանչյուրին: Վառ դույներով պատրաստված բացա-
տրական բովանդակության հետ միասին պլակատը, սովորաբար
դրավում և շրջապատողների ուշադրությունը: Այդ պատճառով
խնայողական դրամարկղի ժողովրդականացման գործում քիչ գեր-
չի խաղում պլակատի նպատակահարմար և հաջող կախելը: Գյու-
ղում միջ միայն խրճիթ-ընթերցարանին, այլև բոլոր Հասարա-
կական և խորհրդային կազմակերպություններին պետք և հայ-
թայթել գունազեղ պլակատներ, այլև կազմակերպել սրանց պար-

րեւական կախելը փողոցների այն տեղերում, վորտեղ ժողովուրդըն ավելի շատ և հավաքվում :

Բրոշյուրքները սովորաբար նշանակվում են այն անձանց համար, վորոնք այսպես թե այնպես հետաքրքրվում են խնայողական դրամարկղների գործով, այդ պատճառով նրանց բրոշյուրներ պիտի տալ այն նկատառումով, վոր բրոշյուրը կարգալուց հետո վոչ թե միայն ստացած նորությունը և տպավորությունները պահեն իրենց համար, այլ և հաղորդեն շրջապատողներին :

Պետք և կազմակերպել նաև ստացվող նոր բրոշյուրներից բարձրաձայն ընթերցանություն և կատարել կարգացածի մասին մտքերի փոխանակություններ :

Թերթիկներ. — Թերթիկը նկատի չէ առնված մասսայական սպառողի համար : Այդ թերթիկների բաժանումը պետք և կատարել ոգտվելով ամեն մի ժողովից (հավաքութեներում, թատրոնում, կինոներում, շուկաներում, տոնավաճառներում և այլն) :

Բացի դրանից, հանձնարարվում և բաժանումը կազմակերպել նաև խրճիթներում, ոգտադործելով աշակերտներին և պիոներներին :

Պատի լրագիրը հանդիսանում և սովորաբար այն հայելին, վորն արտացոլում և տեղական կյանքի ավելի հրատապ հարցերը. նա մեծ դեր պիտի խաղա խնայողական դրամարկղների ժողովրդականացման գործում և գրավի զեպի նրանց հասարակական ուշադրությունը : Պետք և կապ հաստատել պատի լրագրի խմբագրական կոլլեգիայի հետ և ղեակղել նրա մեջ վոչ թե միայն ընդհանուր բնույթ կրող հոգվածներ խնայողությունների մասին, այլև արտացոլել տալ այն կոնկրետ օրինակները, վորոնք բնորոշում են փողը տանը պահելու անմտությունը (հրդեհ, փողերն ալրվել են, դրամ հավաքելու, կճուճը կորել և և այլն) :

Վորպեուպի նյութերն իսկապես հետաքրքիր լինեն պատի լրագրում, պետք և դուռթթվակիցների խմբակում անցկացնել մի քանի հրահանգչական գրույցներ, մատնանշելով նրանց այն թեմաները, վորոնք անհրաժեշտ և, վոր լուսարանեն խնայողական դրամարկղների հարմարությունները և ոգուտները պարզաբանելու նպատակներով, այլ և այդ թեմաները պարբերաբար ղեկեղել հենց նույն պատի լրագրում :

Պատի լրագրում հոգվածների համար թեմաներ կարող են ծառայել այն արտոնությունները, վորոնք տրվում են խնայողական դրամարկղների օպանդատուին. խնայողական դրամարկղ-

ների պետական նշանակութիւնը, նրանց նշանակութիւնն աշխատութեանը կենցաղում և այլն :

Պետք է աշխատել դրել վարքան կարելի չե կործ, ուշադրութեամբ կենտրոնացնել նրանց մեջ միայն գյուղացիներին ափսիս հետաքրքրող գրամարկաների ուղերայիններն անտակներն վրա :

Վարպետի գյուղի գիտելիքների ցուցմունքները (գրամարկի անկանոնութիւնների, բարակրատիւմի, վարակիտայի մասին և այլն) ափսիս չառ հասնեն իրենց նպատակին, անհրաժեշտ և ուղարկել հոգիածներն պատճենները, չեթե դա ուշադրութեամբ արժանի չե ի հարկէ, ուղարկել նախնական կենտրոնը, խնայողական գրամարկին, վարք նրանց համար պարտաւոր և ձեռք անել համարատաւան միջոցներ :

Խնայողական գրամարկիներն հասարակական ստուգատեսները — Վարպետի խնայողական գրամարկի գոյնի բնակչութեան վստահութեամբ, և վարպետի նրա մեջ նկատուող բարե թերութիւններն ափսիս արագ ուղղիկն, պետք է հաճախ կադմակերպել խնայողական գրամարկները աշխատանքի ստուգատեսներ :

Այդպիսի ստուգատեսները կադմակերպում են սովորաբար մասուրի միջոցով : Գյուղում չեթե չենթադրում և անցկացնել միայն մի անգաման գրամարկի ստուգատես, հարկաւոր և սպասողութիւն պատի լրացրել, վարք եջկում պետք է գետեղել ալն նշանութները, վարքն ըստցում են թղթակիցներից : Ստուգատեսի յարաբանչար գիտողութեան մասին անհրաժեշտ և անհապաղ միջոցներ ձեռք անել ինչպէս նաեւ արանց յուսարանութեամբ լրացում :

Ստուգատեսը պատի լրացում անցկացնելու հետ միասին կարելի չե խրճիթ-ընթերցարանում կադմակերպել և խնայողական գրամարկի աշխատանքի մասին ցուցողական դատ, վարք պետք է նախապէս պատրաստել :

ԶՐՈՒՅՑՆԵՐԻ ԹԵՄԱՆԵՐԻ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՐԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԽՐՃԻԹ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆՈՒՄ

1. Ի նշ բան և խնայողական գրամարկի, ինչ կարիք ունի նրան պետութեանը և ինչ սպաս և ստանում գյուղացին նրանից :

2. Ինչո՞ւ խնայողական գրամարկի քովանդատուն համարում և խորհրդային շինարարութեան մասնակցողը :

3. Ճի՞շտ և արդար, վար խնայողական գրամարկի կոչում և աշխատութեանը գանձապահ և գրամարկանակ (սրինակներով) :

4. Ի՞նչ և նշանակում նպատակային խնայողություն կատարել խնայողական գրամարկդի միջոցով :

5. Ի՞նչ ոգուաներ և արտոնությաններ են տալիս խնայողական գրամարկդներն իրենց ավանդատուներին (տոկոսներ, ափանդների դադանք, իրափարանական ոգնություն ավանդատուներին, հարկի մճարում գրամարկդի միջոցով, կատարարական իրափույններ ավանդատուներին և այլն) :

6. Ինչո՞ւ ավելի ձեռնառ չե խնայել փողով և վոչ թե մթերքներով (գրամական կուտակման առավելությունը բնարդյունքային կուտակումից) :

8. Խնայողական գրամարկդները և պետութաությունները (խնայողական գրամարկդի միջոցով կարելի չե գնել պարտատոմսեր, փութաություն ստանալ, պարտատոմսերը ծախել, կուպոններով տոկոսներ ստանալ, գրամարկդը տալիս և տեղեկանքներ հաշումների մասին և այլն) :

9. Մանր աշխատավորական խնայողությանները նշանակությունը ժողովրդական տնտեսության մեջ :

10. Կա՞րող չգրող դուրսում ժամանակավորապես ազատ փող :

ՈՐԻՆԱԿԵԼԻ ԶՐՈՒՅՑ

ԹԵՄԱ.—Կարելի՞ չե արդյոք գյուղացուն համարել կուլակ միայն նրա համար, վրա նա փող ունի խնայողական դրամարկդում.—

Հաճախ գյուղացին խմանալով այն ոգուտի մասին, վորը կարող և նրան տալ խնայողական գրամարկդը և ունենալով վորոշ ազատ դումար չի գնում խնայողական գրամարկդ, վախենալով, թե չլինի թե խմանան, վոր նա փող և պահ տիել և գրա համար նրան կուլակ համարեն :

Այսպես, ահա այսոր մենք ուզում ենք գրուցել այն մասին, թե արդյո՞ք կարելի չե աղալիսի գյուղացուն կուլակ համարել. վոր իր բոլոր փողերը պահ և տիել խնայողական գրամարկդին :

Արիք քննենք այս հարցն ըստ կարգի :

Ամենից առաջ պետք և գիտենալ, վոր մեր խնայողական գրամարկդները կոչվում են «աշխատավորական» խնայողական գրամարկդներ : Իսկ դա նշանակում և, վոր նա խորհրդային կառավարության կողմից բացված և գլխավորապես աշխատավորներին համար այն նպատակով, վորպեսզի նրանց հնարավորություն

արվի աշխատավորական փողն ապահով պահ տալու, իսկ այս ուղուտ և թե՛ պետութեան և թե՛ ամանդատունին :

Ահլ մոտ, Խորհրդային Պետութեան մէջ, յուրաքանչյուր աշխատավոր գիտե, թե ուր են գնում այն փողերը, վորոնք դանւում են պետութեան ձեռքին : Նրանք ծախսւում են ժողովրդական տնտեսութեան բարելաման վրա, Խորհրդային յերկրի ամբողջ ման վրա :

Սովորաբար կույակ համարւում և նա, ով վոր ուրիշի աշխատանքը չահագործում և և փող և վատտակում չահագործւողի հաշիւին : Այնլի շուտ կույակը չի գնա խնայողական դրամարկը այն պատճառով, վոր նա գերադասում և իր փողերը չըջանառութեան մէջ գնել և փող վատտակել, իսկ Խորհրդային Իշխանութեան շահերը նրա համար խորթ են :

Գյուղում խնայողական դրամարկի գլխավոր խնդիրն և՛ ողնել աշխատավորին փոքրիկ գումարով խնայողութեան անել տնտեսութեան մէջ կարիք զգացւող իր գնելու այդ նույն տնտեսութեան բարելաման համար : Վերցնենք այսպիսի որինակ. գնենք թե յերկու համասար կարողութեան և յեկամուտ ունեցող գյուղացի վորոշել են փող համաքել, վորպեսպի ծածկեն խրճիթի տանիքը թիթեղով և կառուցեն տաք գոմ : Դրանցից մեկն իր ամեն մի ազատ կոպեկը պահ և տալիս գրքույկով, իսկ մյուսն այդ փողը պահում և տանը : Այսպես համաքել են քիչ-քիչ մոտ յերեք տարի : Վերջապես նրանցից մեկը, նա—ով ուներ խնայողական գրքույկ, սկսել և արդեն թիթեղ գնել և շինութեան փայտ բերել գոմի համար, իսկ մյուսը զարմանում և, վոր իրա փողը չի բաժականացնում : Համաքվեցին նրանք և մտածեցին : Պարզւում և, վոր նա, ով փողը մուծել և խնայողական դրամարկը, իդուր դատարկ բանի վրա չի ծախսել, ուստի և փուշ բաների համար նա ամաչել և գրքույկով տված փողից ստանալ. բացի այդ, գրամարկըը նրան վճարել և յուրաքանչյուր տարի տոկոսներ :

Տասը ուրլին մի տարի դրամարկը մնալուց բերում և 90 կոպեկ շահ, բայց չե՞ վոր գրամարկըը միայն մի տասանոց չեր դրված :

Իսկ մյուսը, վորը պահել և իր փողը անդուկում, չեր կարողացել այն ամբողջովին պահել—քաղաք կգնա, հետն ամելուրդ փող կվերցնի, ամբողջն էլ այնտեղ կթողնե, իսկ այստեղ գյուղում մյուս կողմից Նիկոլի դահակալական տունն և, բաժական և թեյաբանում մի քիչ նստեց թեյի հետ չիչն ընկերոջ հետ դատարկեց :

Փողը՝ ջուր և յեթե այն չխնայես: Այսպես աննկատելի մանր գումարներով մերթ աշտակ, մերթ աշտակ փողի կիսից ավելին, վար յետ եր ձգել վարչ նպատակով, անսղուտ կորալ: Այդ փողերը դարձյալ ընկած էջին սնդակում, վաչ վաք տակաւ չեր վճարում:

Իսկ ո՞վ եր այդ յերկուսից խելաք. ի հարկե նա, ով ունի խնայողական գրքույկ, բայց այդ գեւ քիչ և, մինչ նրա փողերն ընկած էջին գրամարկիւմ, վարսնց կարիք չունի գյուղացին, վարսվհեան իրեն հարկաւոր իրր չեր կարող միանդամից գնել, պետութժյունն սպասարծել և այն:

Այն հաղարաւոր մարդկանց փողերը, վարսնք պահւում են խնայողական գրամարկիւմ, իրենցից ներկայացնում են մի խաւոր կապիտալ, վարր մեծ ոգնութժյուն և Յորհրդային Իշխանութժյուն:

Այնմ դասեցեք. այն գյուղացին, վարր փող և գնում գրամարկի, ամենից ստաջ իր փողերն սպահովում և կորստից և, բացի այդ, նա սմանդակում և պետութժյուն. կարելի՞ չե այդպիսի գյուղացուն կուրակ անխանել:

Իսկ յեթե խեղական կուրակը, վարն ուրիշի աշխատանքի հաշվին և ապրում և նրանով կապիտալ պատասկում և յեթե գրամ տա պահ խնայողական գրամարկիւմ, միենույն և, գրքույկը նրան չի վարելի և քննել իմե կուրակի և նա իմե վաչ, այդ չի վարսվի գրքույկով, այդ նրա կյանքով:

Ընդհանրապես վաչ վաք չլիտե, իմե ով վարքան փող ունի խնայողական գրամարկիւմ: Պետութժյունը պաշտպանում և վաչ միայն այն փողի ամբողջութժյունը, վարր արված և ի պահ խնայողական գրամարկիւմերին, այլե ամանդի պապանիքը, իսկ այս նրա շանտիւմ և, վար վաչ վաք (գրամարկիւմ աշխատակիցը գտաի սպանալիքի տակ) չի կարող տեղեկութժյուններ ստանալ, իմե ով վարքան փող ունի գրքույկով պահ տված:

Ինչի չե պետք ամանդի պապանիքը: Արիք քննեք այս հարցը:

Գյուղում վաչ միայն կուրակ հաշակիլու վախից, այլե ուրիշ պանդան պատճառներից գրգված, վաչ վաք չի սպում, վարպետի հարեաններն ի դուր տեղը տակից գլխից գուրս տան իր փողերի մասին, այդ պատճառով խնայողական գրամարկիւմերն վերարերող որենք խտիվ արգելում և տեղեկանքներ տալ ում ել վար սպում և լինի: Բացատրութժյուն արվում և միայն քեյական գատարանի համար, վարր կարող և տեղեկանք ստանալ ամանդատուի մասին, յեթե, որինակ, նա պատանխանատութժյուն և կանչվում դեղծարարութժյան կամ ծանր հանցարարութժյան համար, վարր համար բանդրավում են նրա գույքը և փողերը:

Այսպիսով ամեն մեկի համար պետք և պարզ լինի, վար յեթե գյուղացին տանն ունենա խնայողական գրամարկիւմ գրքույկը, բայց վաչ վաղ, այդպիսի գյուղացուն չի կարելի կուրակ անխանել: Յորհրդային Իշխանութժյունն ոգնալը կուրակը չե:

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0002633

[084.]

